

9. TRH PRÁCE

Zdrojem informací o trhu práce zjišťovaných šetřením v domácnostech respondentů je **Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)**. Metodika ukazatelů zjišťovaných VŠPS koresponduje s definicemi a doporučeními Mezinárodní organizace práce (ILO), takže data mohou sloužit jako základ pro přímou mezinárodní srovnatelnost charakteristik trhu práce v různých zemích. Zároveň je respektována prováděcí metodika Eurostatu, která poskytuje výklad náplně konkrétních charakteristik trhu práce.

Výběrový soubor zahrnuje přibližně 25 tis. **náhodně vybraných bytů** na území celé České republiky (přes 0,6 % všech trvale obydlených bytů). Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě bez ohledu na druh jejich pobytu. Soubor vybraných bytů je v průběhu šetření obměňován. Každé čtvrtletí je do výběru zařazeno 20 % nově vybraných bytů, které jsou po pěti čtvrtletích z panelu vyřazeny.

Pro šetřené charakteristiky každého respondenta je rozhodujícím kritériem jeho skutečná aktivita na trhu práce v referenčním týdnu. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu odpracoval alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání.

Ve všech tabulkách jsou v jednotlivých letech uváděny průměrné roční údaje. Data za rok 2010 jsou vážena na údaje demografické statistiky, ve kterých ještě nejsou promítnuty výsledky SLDB 2011, od roku 2011 pak na údaje s promítnutím SLDB 2011.

Spolehlivost údajů zjištěných výběrovým šetřením klesá se snižující se velikostí vzorku. Roční průměry menší než 3 000 osob se považují za údaje s nízkou spolehlivostí a roční údaje menší než 500 osob nejsou publikovány vůbec, jejich relativní směrodatná odchylka je vyšší než 50 % (místo nich je v tabulkách tečka). Pro všechny údaje získané z výběrového šetření lze konstruovat 95% interval spolehlivosti, tedy interval, v němž s 95% pravděpodobností leží skutečná hodnota odhadovaného ukazatele. Velikost intervalu je ovlivněna jak četností zjišťované charakteristiky v rámci jednotlivých krajů, tak i velikostí výběrového souboru v rámci kraje.

Údaje o **počtu zaměstnanců** (ve fyzických osobách) a **průměrných hrubých měsíčních mzdách v letech 2009 až 2011** (tab. 9-8., 9-9., 9-103. a 9-104.) jsou čerpány z výsledků zpracování ročních statistických výkazů. Zahrnují všechny podnikatelské i nepodnikatelské subjekty, a to bez ohledu na počet zaměstnanců. Územní třídění dat do krajů je získáváno přímo od vykazujících jednotek a je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců, tzv. **pracovištní metodou**. Detailnější územní třídění, např. do okresů, však není možné. Odvětvové členění dat je **zpracováno podle klasifikace CZ-NACE**, do odvětví jsou data tříděna podle převažující činnosti celého subjektu.

Informace o **počtech zaměstnanců a průměrných mzdách v roce 2012** (tab. 9-105) jsou čerpány z výsledků zpracování čtvrtletních statistických výkazů a jsou publikovány **podle místa pracoviště**. Údaje jsou uváděny za všechny podniky, a to v přepočtu na **zaměstnance plně zaměstnané**, který zohledňuje délku pracovního úvazku. Údaje jsou předběžné.

Údaje o **mzdách podle pohlaví a klasifikace zaměstnání** (tab. 9-10., 9-106. a 9-107.) vznikly sloučením dat z **Informačního systému o průměrném výděлку MPSV (ISPV)**, který pokrývá výběrově mzdovou sféru, a administrativního zdroje **Informační systém o platu a služebním příjmu (ISP)** Ministerstva financí ČR, který plošně pokrývá platovou sféru. **Průměrná mzda** zaměstnance je vypočtena z odpracované doby placené (nezahrnuje se neplacená nepřítomnost v práci, nemoc, apod.) a není proto shodná s průměrnou mzdou z podnikových zjišťování ČSÚ, která je vypočtena poměření s evidenčním počtem zaměstnanců (tab. 9-8. a 9-9. nebo v tab. 9-103. až 9-105.).

Strukturální šetření mezd pokrývá od roku 2011 **celou zaměstnaneckou populaci v ČR**, neboť jsou nově zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů - fyzických osob. Tato změna znamená zvýšení reprezentativnosti statistických údajů, ale také skutečnost, že rok 2011 není srovnatelný s předchozími roky. **Členění podle zaměstnání** je zpracováno **podle klasifikace CZ-ISCO** (zavedena s účinností od 1. 1. 2011).

Medián mezd představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení. To znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián.

Údaje o počtu neumístěných **uchazečů o zaměstnání**, jejich struktuře a počtu volných pracovních míst jsou převzaty z informačního systému Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (podle evidence úřadů práce).

Neumístění uchazeči o zaměstnání jsou občané bydlící v příslušném území, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost a požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání.

Dosažitelní neumístění uchazeči o zaměstnání jsou evidovaní uchazeči (vč. občanů EU a EHP), kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa a nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Částečně nezaměstnaní jsou evidovaní uchazeči o zaměstnání, mající tzv. **přivýdělek** (činnost na základě pracovního nebo služebního poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, pokud měsíční výdělek nebo odměna připadající na jeden měsíc nepřesáhne polovinu minimální mzdy).

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti.

Od 1. 1. 2012 platí novela zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, která v § 35 ruší dosavadní povinnost zaměstnavatelů **nahlašovat volná pracovní místa**. Zaměstnavatel **může** oznámit krajské pobočce Úřadu práce volná pracovní místa a jejich charakteristiku (§ 37). Volnými pracovními místy se rozumí nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa, na která zaměstnavatel zamýšlí získat zaměstnance nebo je hodlá obsadit dočasně přidělenými zaměstnanci **agentury práce** (§ 35).

Údaje o **zaměstnaných cizincích** vycházejí z evidencí:

Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Správy služeb zaměstnanosti, která shromažďuje od úřadů práce údaje:

- o platných povoleních k zaměstnání cizinců
- o počtu informací o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska k výkonu práce (Občané EU/EHP, Švýcarska a jejich rodinní příslušníci mají od vstupu ČR do EU volný přístup na trh práce v ČR, nepotřebují povolení k zaměstnání, pouze se k nim váže informační povinnost, a to z pohledu zaměstnavatele, který je povinen nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce písemně informovat o této skutečnosti místně příslušný úřad práce)
- o počtu informací o nástupu k výkonu práce cizinců s trvalým pobytem z ostatních zemí (cizinci s trvalým pobytem rovněž nepotřebují povolení k zaměstnání, pouze se k nim váže informační povinnost)

Ministerstva průmyslu a obchodu:

- údaje o počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním

Podmínky zaměstnávání cizinců stanovuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti; podnikání cizinců (cizinci mohou na území ČR podnikat stejně jako občané ČR, pokud splní podmínky dané zákonem) upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.